

Informatívna správa o vyhľadávaní a potieraní nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania za rok 2019

I. Úvod

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej „ministerstvo“) predkladá Informatívnu správu o vyhľadávaní a potieraní nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania za rok 2019 (ďalej „správa“) na rokovanie vlády Slovenskej republiky, čím plní úlohu č. B.2 stanovenú ministrom práce, sociálnych vecí a rodiny uznesením č. 527 z 3. októbra 2012 k Informatívnej správe o vyhľadávaní a potieraní nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania za I. polrok 2012.

Účelom tejto správy je informovať o stave v oblasti vyhľadávania a potierania nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania za obdobie roka 2019. Informácie uvedené v správe vychádzajú z výsledkov kontrolnej činnosti realizovanej v sledovanom období inšpektorátmi práce, Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej „ústredie práce“) a úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej „úrady práce“). Zistenia za rok 2019 sú prezentované v porovnaní s výsledkami činnosti v predmetnej oblasti za predchádzajúce štyri kalendárne roky.

Správa obsahuje aj informácie od orgánov štátnej správy, ktoré pri výkone kontroly nelegálneho zamestnávania spolupracujú s kontrolnými orgánmi, a to Úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru a krajských riaditeľstiev Policajného zboru.

II. Východiská vyhľadávania a potierania nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania – zmeny v roku 2019

Kompetencia výkonu kontroly dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania je zverená kontrolným orgánom, ktorými sú inšpektoráty práce, ústredie práce a úrady práce.

Pojmové vymedzenie nelegálnej práce, nelegálneho zamestnávania, zákazu vykonávania nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania a výkonu kontroly obsahuje zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon č. 82/2005 Z. z.“).

Dôležité zmeny v oblasti vyhľadávania a potierania nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania v roku 2019 predstavujú zmeny zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon o službách zamestnanosti“) účinné od 1. januára 2019.

V tejto súvislosti predpokladáme, že pokles počtu nelegálne zamestnávaných štátnych príslušníkov tretích krajín bol pozitívne ovplyvnený zjednodušením ich zamestnávania v tzv. nedostatkových profesiách v okresoch s evidovanou nezamestnanosťou pod 5 %, a to prijatím legislatívnych opatrení účinných od 1. januára 2019, medzi ktoré patrí rozšírenie možností vstupu štátnych príslušníkov tretích krajín na trh práce cez agentúry dočasného

zamestnávania v prípade zamestnaní s nedostatkom pracovnej sily, skrátenie lehôt pre posudzovanie žiadosti o udelenie prechodného pobytu na účel zamestnania z 90 na 30 dní v prípade zamestnaní s nedostatkom pracovnej sily, ako aj odstránenie posudzovania zamestnávateľa z hľadiska uloženia pokuty inšpektorátom práce za porušenie pracovných podmienok.

Nemožno opomenúť ani pokračujúci vplyv novely zákona č. 82/2005 Z. z. účinnej od 1. januára 2018, ktorou došlo k zmierneniu skutkovej podstaty nelegálneho zamestnávania spočívajúceho v oneskorenom prihlásení zamestnancov do registra poisťencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia Sociálnej poisťovne.

Za nelegálne zamestnávanie sa teda už nepovažuje situácia, kedy zamestnávateľ prihlási svojho zamestnanca najneskôr do siedmich dní od začatia vykonávania práce, pokiaľ sa u neho v tejto lehote neuskutoční kontrola dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania zo strany kontrolných orgánov.

Zároveň došlo touto novelou zákona č. 82/2005 Z. z. k zakotveniu zbavenia sa zodpovednosti za nelegálne zamestnávanie, uplatniteľného na základe žiadosti podanej Národnému inšpektorátu práce, kedy sa každá právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá je podnikateľom, v prípade preukázania splnenia zákonných podmienok môže zbaviť zodpovednosti za nelegálne zamestnávanie.

V rokoch 2018 - 2019 sa zároveň na základe pozvania ministra práce, sociálnych vecí a rodiny uskutočnila realizácia spoločného asistenčného projektu európskej Platformy na posilnenie spolupráce pri riešení problému nedeklarovanej práce pri Európskej komisii (ďalej „Platforma“) s cieľom podporiť Slovenskú republiku a najmä Národný inšpektorát práce, aby zlepšil svoje vlastné fungovanie prostredníctvom štruktúrovanej a systematickej spätnej väzby v rámci špecifického politického, inštitucionálneho a organizačného kontextu v súvislosti s problematikou nelegálneho zamestnávania.

Experti Platformy v tejto súvislosti vypracovali v roku 2018 súhrnnú správu obsahujúcu zistenia, usmernenia a odporúčania s cieľom zlepšiť postupy v predmetnej oblasti. Národný inšpektorát práce v spolupráci s ministerstvom a ďalšími orgánmi štátnej správy tieto odporúčania priebežne plnili, čo bolo pozitívne vyhodnotené pri následnej návšteve expertov, ako aj v konečnej správe o pokroku pri implementácii odporúčaní, ktorá bola Národnému inšpektorátu práce doručená v mesiaci október 2019.

Odporúčania Platformy zdôraznili potrebu zriadenia koordinačného orgánu zloženého z vládnych inštitúcií (ministerstiev a im podriadených štátnych orgánov) a sociálnych partnerov, ktorý by mal pripraviť národný strategický plán boja proti nedeklarovanej práci (tzv. holistickú stratégiu).

V podmienkach Slovenskej republiky síce pojem nedeklarovaná práca nie je zadaný, avšak v praxi má významný dopad na spoločnosť či už vo forme vyplácania častí miezd na ruku, vedení nezodpovedajúcich evidencií pracovného času, prípadne nútenia zamestnancov k výkonu závislej práce na živnosť, ktorých následkom je neodvázanie odvodov a daní príslušným inštitúciám v zodpovedajúcich výškach. V tomto kontexte sa do

budúcnosti javí ako vhodné zakotviť legislatívnu úpravu, ktorá by kontrolným orgánom uľahčila odhaľovanie spomínaných foriem nedeklarovanej práce.

Nedeklarovaná práca v celoeurópskom kontexte pritom predstavuje akékoľvek platené činnosti, ktoré sú z hľadiska ich povahy zákonné, ale nie sú deklarované verejným orgánom, berúc do úvahy rozdiely v regulačných systémoch členských štátov.

Zástupcovia Platformy poukázali na potrebu častejšieho a pravidelnejšieho získavania a analýzy dát v oblasti nedeklarovanej práce, ktorými disponujú rôzne štátne orgány v rozsahu svojej pôsobnosti ako aj vyvinutie metódy na hodnotenie rizík a identifikáciu rizikových subjektov z pohľadu nedeklarovanej práce pre efektívne zameranie budúcich výkonov kontrol a inšpekcií práce. V roku 2019 Národný inšpektorát práce začal spoluprácu s Inštitútom sociálnej politiky (ISP) ministerstva, v rámci ktorej ISP vyvíja metódu, ktorá s použitím moderných metód strojového učenia pracujúcimi s dostupnými údajmi o minulých kontrolách nelegálneho zamestnávania, o počte a štruktúre pracovníkov, o ekonomickej a finančnej situácii subjektov identifikuje subjekty rizikové z pohľadu nelegálneho zamestnávania v zmysle súčasnej legislatívy.

Osobitný dôraz bol v predmetných odporúčaníach kladený aj na zmenu kľúčových ukazovateľov výkonnosti pri zohľadnení prínosu výsledkov kontrol nelegálneho zamestnávania, od ktorých možno očakávať pozitívny vplyv na plnenie odvodových povinností v rámci systému sociálneho zabezpečenia.

Medzi zásadné odporúčania Platformy patrí taktiež zmena v prístupe orgánov presadzujúcich dodržiavanie zákazu nelegálneho zamestnávania v kontexte nedeklarovaného zamestnávania, a to spôsobom premeny orgánov primárne orientovaných na odstrašenie páchatel'ov nelegálneho zamestnávania prostredníctvom ukladania sankcií na orgány viac orientované na prevenciu pred nelegálnym zamestnávaním a chrániacich individuálne práva zamestnancov. Za týmto účelom sa odporúčalo vyprodukovať osvetové materiály a prostredníctvom nich šíriť osvetu, prezentovať výhody legálnej práce a nevýhody nelegálnej činnosti.

Určítym nepriamym ukazovateľom rozsahu nedeklarovaného zamestnávania v Slovenskej republike je počet nedostatkov zistených orgánmi inšpekcie práce v oblasti vyplácania miezd. Inšpektoráty práce napríklad v roku 2019 zistili 230 prípadov porušenia § 118 ods. 1 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonníka práce v znení neskorších predpisov (ďalej „Zákonník práce“) spočívajúcich v porušení povinnosti zamestnávateľa poskytnúť zamestnancovi za vykonanú prácu mzdu. Tieto štátne orgány taktiež zistili 270 prípadov neposkytnutia mzdy najmenej v sume minimálneho mzdového nároku určeného pre stupeň náročnosti práce príslušného pracovného miesta (§ 120 ods. 1 Zákonníka práce).

Vzhľadom na vyššie uvedené je potrebné poukázať na to, že inšpektori práce sa popri kontrolách dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania taktiež v roku 2019 sústredili aj na dodržiavanie pravidiel odmeňovania zamestnancov vo všetkých nárokoch, ktoré im vyplývajú z uzatvoreného pracovného pomeru v zmysle evidencie pracovného času, s osobitným dôrazom na preverovanie skutočností nasvedčujúcich odmeňovaniu zamestnancov mimo oficiálneho mzdového účtovníctva alebo skutočností, ktoré nasvedčujú

tomu, že zo strany zamestnávateľa dochádza k pozmeňovaniu dokladov, na základe ktorých bola vypočítaná mzda resp. iné plnenie (tzv. poddeklarovaná práca ako poddruh nedeklarovanej práce). Inšpektori práce boli povinní skontrolovať plnenie uložených opatrení v tejto súvislosti a prípadnú doučtovanú mzdu boli inšpektor práce povinní oznámiť príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne v záujme kontroly plnenia odvodových povinností zamestnávateľom.

V tomto kontexte možno poukázať na to, že celkový počet výkonov inšpekcie práce, vrátane ich výsledkov prezentovaný v prílohe k správe – tabuľka č. 1a nezohľadňuje aktivity inšpektorátov práce v oblasti kontroly tzv. nedeklarovanej práce, ktorej zistenia sú nemenej dôležité s ohľadom na záujem spoločnosti.

III. Kontrolná činnosť a zistenia orgánov inšpekcie práce

Výkon inšpekcie práce zameranej na kontrolu dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania bol v roku 2019 realizovaný v rámci:

- plánovaných celoslovenských a krajských úloh, ako aj
- mimoriadnych úloh,
- prešetrovania podaní právnických a fyzických osôb,
- následnej kontroly plnenia nariadených opatrení,
- vyšetrovania udalostí (pracovných úrazov a chorôb z povolania),
- spolupráce s inými orgánmi.

Kontrola osôb nachádzajúcich sa na pracovisku zamestnávateľa sa realizuje jednak ako samostatný výkon inšpekcie práce zameraný výlučne na kontrolu dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania, ale väčšinou ako súčasť výkonov inšpekcie práce zameraných na dodržiavanie pracovnoprávných predpisov, predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a predpisov upravujúcich oblasť sociálnej legislatívy v doprave.

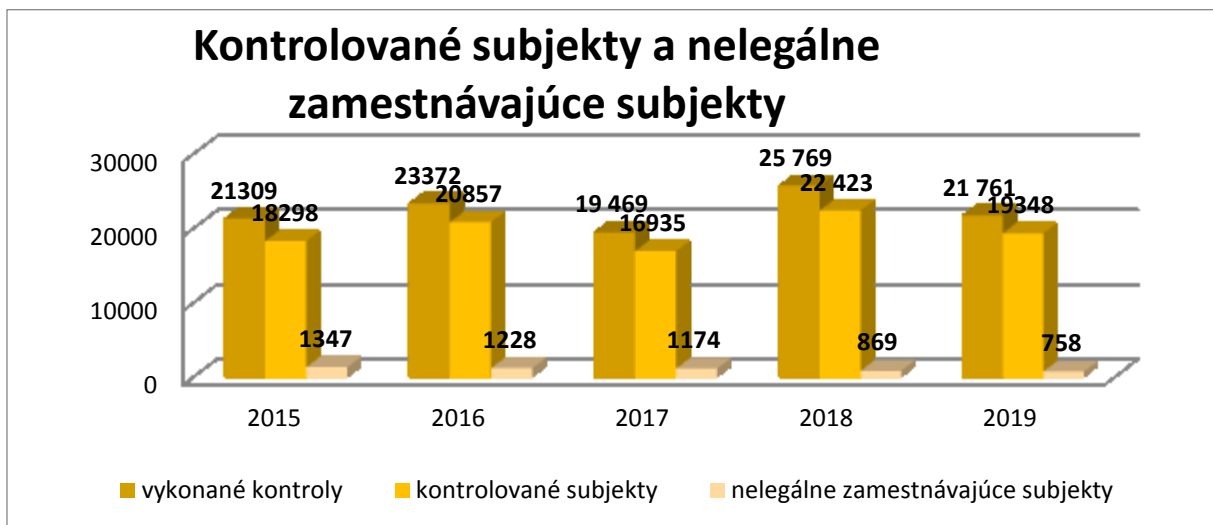
V sústave inšpekcie práce pôsobili od 01. 10. 2013 útvary kontroly nelegálneho zamestnávania – KOBRA. Ide o špecializované tímy inšpektorov práce, ktoré vykonávajú v prevažnej miere kontrolu dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania. Od 09. 10. 2017 boli v rámci organizačnej zmeny útvary kontroly nelegálneho zamestnávania – KOBRA transformované na oddelenia kontroly nelegálneho zamestnávania (ďalej „OKNZ – KOBRA“). Tento organizačný útvar tvorilo ku koncu roka 2019 celkovo 40 inšpektorov práce.

OKNZ – KOBRA realizujú svoju činnosť okrem bežného pracovného času aj v popoludňajších a nočných hodinách, počas víkendov a sviatkov. Výsledky ich činnosti sa samostatne sledujú a vyhodnocujú. V tejto správe sú zistenia OKNZ – KOBRA hodnotené ako súčasť výsledkov kontroly za sústavu inšpekcie práce, ale zároveň sú osobitne prezentované v časti III.B, pretože je potrebné zdôrazniť ich významný podiel na celkových výsledkoch kontrol za sústavu inšpekcie práce. Zdrojom uvedených údajov sú výstupy z informačného systému ochrany práce (ďalej „ISOP“) aktualizované k 17. 01. 2020.

III.A. Výsledky kontroly

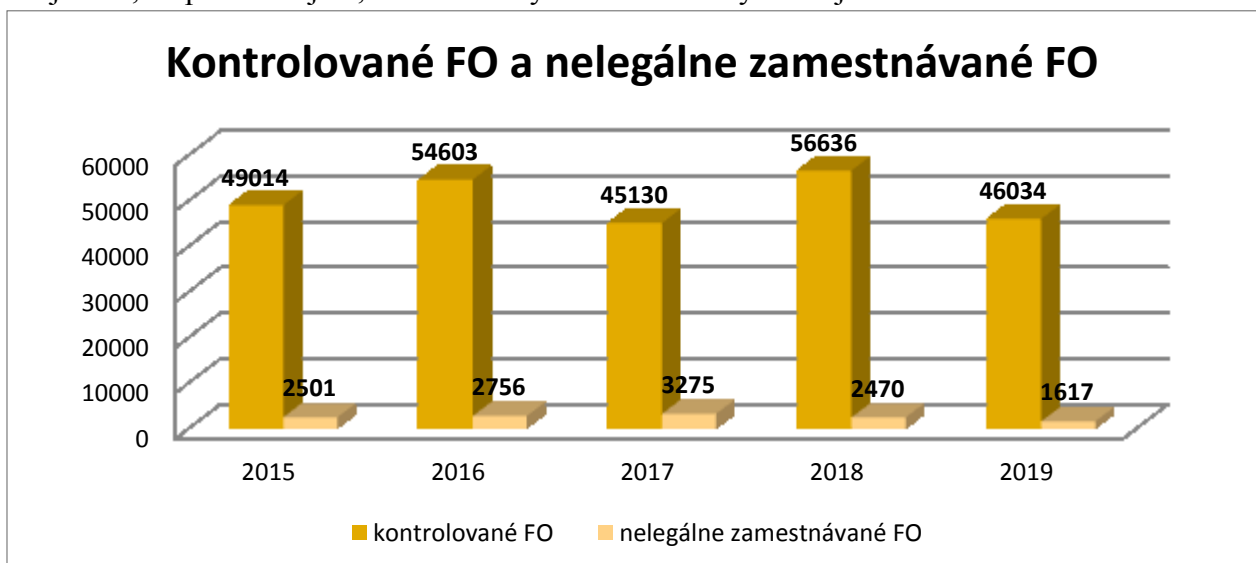
Inšpektoráty práce v roku 2019 vykonali celkovo 21 761 kontrol zameraných na preverenie dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania, v rámci ktorých bolo skontrolovaných 19 348 subjektov (právnických osôb a fyzických osôb, ktoré sú podnikateľmi) a 46 034 fyzických osôb vykonávajúcich prácu na pracoviskách kontrolovaných subjektov. Inšpekciou práce bolo odhalených 758 subjektov – zamestnávateľov, ktorí porušili zákaz nelegálneho zamestnávania tým, že nelegálne zamestnávali spolu 1 617 fyzických osôb.

Údaje o vykonaných kontrolách dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania a ich výsledkoch znázorňuje nasledujúci graf.

Graf č. 1

Z počtu skontrolovaných subjektov (19 348) bolo zistené nelegálne zamestnávanie 758 subjektov, čo predstavuje 3,9 % zo všetkých kontrolovaných subjektov.

Graf č. 2

Zo skontrolovaných 46 034 fyzických osôb bolo zistené nelegálne zamestnávanie 1 617 fyzických osôb, čo predstavuje 3,5 % zo všetkých kontrolovaných osôb.

Počet 1 617 odhalených nelegálne zamestnávaných fyzických osôb zahŕňa 412 nelegálne zamestnávaných žien a 1 205 nelegálne zamestnávaných mužov. Inšpektori práce v roku 2019 zistili 36 prípadov nelegálneho zamestnávania mladistvých fyzických osôb.

Kontrolou bolo zistené nelegálne zamestnávanie 478 fyzických osôb – cudzincov (príloha k správe – tabuľka č. 2a). Do uvedeného počtu nelegálne zamestnávaných cudzincov ISOP započítava tie fyzické osoby, ktoré nie sú štátnymi príslušníkmi Slovenskej republiky. V počte 478 je zahrnutých 66 občanov členských štátov Európskej únie, 407 štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí mali povolenie na pobyt a 5 štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa na území Slovenskej republiky zdržiavali v rozpore so zákonom č. 404/2011 o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon o pobyte cudzincov“).

Využívanie práce cudzincov v rozpore so zákonom č. 82/2005 Z. z. bolo zistené u občanov niektorých členských krajín Európskej únie. Z týchto najväčší počet tvorili nelegálne zamestnávani občania Maďarska (31 občanov), Chorvátska (16 občanov), Poľska a Česka (každý po 9 občanov), ktorých prácu využívali zamestnávateľia pôsobiaci najmä v odvetví stavebníctva a činností extrateritoriálnych organizácií. Z počtu 412 odhalených prípadov nelegálneho zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín tvorili najväčší počet občania Ukrajiny (291 osôb) a Srbska (87 osôb), ktorí boli nelegálne zamestnávani najmä zamestnávateľmi pôsobiacimi v odvetví administratívnych a podporných služieb (do ktorého patrí aj zamestnávanie agentúrami dočasného zamestnávania), odvetví stavebníctva a v odvetví priemyselnej výroby. Najčastejšie bolo zistené nelegálne zamestnávanie cudzincov v dôsledku nespĺňania podmienok na ich zamestnávanie podľa zákona o službách zamestnanosti. Prehľad o počtoch odhalených prípadov nelegálneho zamestnávania cudzincov je uvedený v prílohe k správe – tabuľka č. 3a.

Dôležitým ukazovateľom, ktorý dotvára celkový obraz štruktúry nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania, je aj počet zistení členených podľa najvýznamnejších rizikových odvetví ekonomických činností. Počty odhalených nelegálne zamestnávaných fyzických osôb boli v absolútnych číslach najvyššie v odvetviach ako je stavebníctvo (548), administratívne a podporné služby a priemyselná výroba (v obidvoch prípadoch po 183 osôb). Celkový prehľad o počtoch kontrolovaných fyzických osôb a nelegálne zamestnávaných fyzických osôb v členení podľa odvetví ekonomických činností je uvedený v prílohe k správe – tabuľka č. 4a.

Zákaz nelegálneho zamestnávania bol porušovaný najviac malými zamestnávateľmi s počtom zamestnancov 1 – 9 (príloha k správe – tabuľka č. 5a), a to v absolútnych číslach 965 fyzických osôb. Táto skutočnosť bola zistená aj v predchádzajúcich 4 kalendárnych rokoch.

V roku 2019 bol zákaz nelegálneho zamestnávania najviac porušovaný spoločnosťami s ručením obmedzeným (nelegálne zamestnávali 844 fyzických osôb) a fyzickými osobami, ktoré sú podnikateľmi (nelegálne zamestnávali 495 fyzických osôb). Rovnaký trend v porušovaní zákazu nelegálneho zamestnávania, keď zamestnávateľia s uvedenými právnymi

formami najčastejšie porušovali zákaz nelegálneho zamestnávania, badať aj v predchádzajúcich rokoch. Rovnako ako v minulom roku je alarmujúcim ukazovateľom pomerne vysoký počet porušení zákazu nelegálneho zamestnávania zistený u zahraničných osôb, a to v celkovom počte 228 nelegálne zamestnaných fyzických osôb (príloha k správe – tabuľka č. 6a).

Najvyšší počet nelegálne zamestnávaných fyzických osôb bol odhalený u zamestnávateľov so sídlom v Nitrianskom kraji (328) a najnižší u zamestnávateľov so sídlom v Banskobystrickom kraji (125) (príloha k správe – tabuľka č. 7a).

Inšpektori práce v roku 2019 zistili nelegálne zamestnávanie 1 617 fyzických osôb, z ktorých 806 vykonávalo pre zamestnávateľa závislú prácu bez založeného (písomne uzatvoreného) pracovnoprávneho vzťahu.

V 440 prípadoch bolo porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania spôsobené nesplnením prihlasovacej povinnosti zamestnávateľa voči Sociálnej poisťovni za súčasnej existencie založeného pracovnoprávneho vzťahu v zmysle novely zákona č. 82/2005 Z. z. účinnnej od 1. januára 2018.

Zamestnávanie štátneho príslušníka tretej krajiny, u ktorého neboli splnené podmienky na jeho zamestnanie podľa osobitného predpisu, t. j. nemal vydané povolenie na prechodný pobyt na účely zamestnania alebo povolenie na zamestnanie, bolo zistené v 366 prípadoch.

V roku 2019 bolo zistené aj nelegálne zamestnávanie 5 štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa zdržiavali na území Slovenskej republiky v rozpore s ustanoveniami zákona o pobyte cudzincov alebo zákona o azyle a ktorí vykonávali závislú prácu (príloha k správe – tabuľka č. 8a).

Zohľadňujúc momentálny stav na pracovnom trhu Slovenskej republiky sa v priebehu roka 2019 uskutočnili 3 mimoriadne úlohy. Pod vplyvom predmetných odporúčaní uskutočnil Národný inšpektorát práce v roku 2019 pilotný projekt spolupráce so Sociálnou poisťovňou, ktorý bol realizovaný formou súčinnostných kontrol inšpektorov práce a kontrolórov Sociálnej poisťovne v Žilinskom a Banskobystrickom kraji (mimoriadna úloha č. 19/130). V tejto súvislosti bolo zo strany inšpektorov práce kontrolované dodržiavanie základných povinností zamestnávateľa vyplývajúcich z pracovnoprávných vzťahov týkajúcich sa najmä dodržiavania minimálnych mzdových nárokov zamestnancov u subjektov identifikovaných Sociálnou poisťovňou s existujúcim podozrením na umelé znižovanie vymeriavacích základov na sociálne poistenie.

Dôležitým prvkom tejto úlohy bola povinnosť inšpektorov práce skontrolovať plnenie uložených opatrení spočívajúcich v doplatení mzdy, pričom prípadnú doučtovanú mzdu boli inšpektori práce povinní oznámiť príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne na účely kontroly splnenia odvodových povinností.

Predmetný pilotný projekt možno hodnotiť ako úspešný, pričom jeho výsledkom bolo navrhnutie 31 sankcií zamestnávateľom zo strany inšpekcie práce v celkovej sume 40 600 eur, (z toho 16 sankcií v sume 21 000 eur už právoplatne), predpísanie penálov na sociálne poistenie v sume 5 115,18 eur, zaplatenie poistného na základe kontroly v sume 11 840,24 eur a uloženie pokút v sume 210,90 eur zo strany Sociálnej poisťovne.

Ďalšou mimoriadnou úlohou bola úloha č. 19 133, realizovaná inšpektormi práce v územnom obvode iného inšpektorátu práce v rozsahu písomného poverenia generálneho riaditeľa.

Osobitne poukazujeme na úlohu č. 19 135 s označením „Tajpan II.“, ktorá bola výnimočná v snahe medializovať problematiku nelegálneho zamestnávania, a teda pôsobiť preventívne na potenciálnych páchatel'ov správneho deliktu nelegálneho zamestnávania.

Inšpektoráty práce v roku 2019 zistili 27 prípadov porušenia zákazu prijatia služby, resp. práce v zmysle § 7b ods. 5 zákona č. 82/2005 Z. z., t. j. služby, resp. práce dodávanej odberateľovi služby subjektom, ktorý nelegálne zamestnával. Za uvedené porušenia navrhli pokuty v celkovej sume 267 000 eur (z toho 6 pokút v celkovej sume 34 000 eur právoplatne).

III.B. Činnosť oddelení kontroly nelegálneho zamestnávania – KOBRA

Rok 2019 bol šiestym kalendárnym rokom, za ktorý je možné vyhodnotiť činnosť OKNZ – KOBRA. Tieto špecializované útvary na inšpektorátoch práce pôsobia od 1. októbra 2013. Svoju činnosť zameriavajú výhradne na odhaľovanie porušení zákazu nelegálneho zamestnávania, prípadne na dodržiavanie ustanovení Zákonníka práce upravujúcich výkon závislej práce. Inšpektori práce pôsobiaci na OKNZ – KOBRA pracujú efektívne, aktívne vyhľadávajú subjekty, v ktorých by mohlo dochádzať k porušovaniu zákazu nelegálneho zamestnávania, zisťujú informácie v teréne a pružne reagujú na potrebu vykonať inšpekciu práce. Zároveň sú materiálne a technicky vybavení na vycestovanie a konajú operatívne z hľadiska času výkonu kontroly.

Celkové výsledky činnosti OKNZ – KOBRA sú zahrnuté vo výsledkoch kontrol, uvedených v predchádzajúcej časti III.A. V záujme zdôraznenia prínosu oddelení v oblasti odhaľovania nelegálneho zamestnávania správa uvádza výsledky kontrol realizovaných OKNZ – KOBRA aj samostatne v tejto časti správy. Podiel výsledkov činnosti OKNZ – KOBRA na celkových počtoch odhalených prípadov nelegálneho zamestnávania je významný, predstavuje až 81,7 %-ný podiel na celkových zisteniach orgánov inšpekcie práce (počtu odhalených nelegálne zamestnaných osôb). Tento podiel OKNZ – KOBRA na celkových výsledkoch je porovnateľný s rokom 2018, kedy tvoril 85,8 %-ný podiel.

Inšpektori práce OKNZ – KOBRA v roku 2019 zrealizovali 11 814 kontrol zameraných na preverenie dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania, v rámci ktorých bolo skontrolovaných 11 001 subjektov (právnických osôb a fyzických osôb, ktoré sú podnikateľmi) a 20 275 fyzických osôb vykonávajúcich prácu na pracoviskách kontrolovaných subjektov. Porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania zistili u 592 (5,4 %) zamestnávateľov, ktorí nelegálne zamestnávali 1 321 (6,5 %) fyzických osôb. Úspešnosť odhaľovania prípadov porušenia nelegálneho zamestnávania je v percentuálnom vyjadrení vyššia v porovnaní s celkovými výsledkami kontrol nelegálneho zamestnávania za sústavu inšpekcie práce (príloha k správe – tabuľka č. 1a OKNZ – KOBRA).

Počet odhalených nelegálne zamestnávaných fyzických osôb 1 321 zahŕňa 304 nelegálne zamestnávaných žien a 1017 nelegálne zamestnávaných mužov (príloha k správe – tabuľka č. 2a OKNZ – KOBRA).

Inšpektormi práce OKNZ – KOBRA bolo odhalené nelegálne zamestnávanie cudzincov v počte 410 fyzických osôb, ktorý zahŕňa 44 štátnych príslušníkov členských štátov Európskej únie a 366 štátnych príslušníkov tretích krajín (príloha k správe – tabuľka č. 3a OKNZ – KOBRA). Prevažujúcim spôsobom porušovania zákazu nelegálneho zamestnávania vo vzťahu k cudzincom bolo neplnenie podmienok na ich zamestnávanie podľa osobitného predpisu (325 osôb) a nesplnenie prihlasovacej povinnosti zamestnávateľa voči Sociálnej poisťovni za súčasnej existencie založeného pracovnoprávneho vzťahu v zmysle novely zákona č. 82/2005 Z. z. účinnej od 1. januára 2018 (49 osôb). Najmenej početnými boli prípady nelegálneho zamestnávania cudzincov, ktorí sa zdržiavali na území Slovenskej republiky v rozpore s ustanoveniami zákona o pobyte cudzincov alebo zákona o azyle a ktorí vykonávali závislú prácu, čo inšpektori práce OKNZ – KOBRA odhalili u 5 osôb.

Štruktúra zamestnávateľov, u ktorých bolo inšpektormi práce OKNZ – KOBRA zistených najviac porušení zákazu nelegálneho zamestnávania, je podobná ako pri výsledkoch kontrol za celú sústavu inšpekcie práce. Porušovania zákazu nelegálneho zamestnávania sa dopúšťajú najmä zamestnávatelia s počtom zamestnancov 1 – 9 a z hľadiska právnej formy sú to najmä spoločnosti s ručením obmedzeným nasledované fyzickými osobami – podnikateľmi. Rovnako ako v minulých rokoch možno hovoriť o pomerne vysokom počte zistení nelegálneho zamestnávania u zahraničných osôb (príloha k správe – tabuľky č. 5a OKNZ – KOBRA a č. 6a OKNZ – KOBRA).

Z hľadiska krajov najlepšie výsledky činnosti dosiahol OKNZ – KOBRA Inšpektorátu práce Košice, ktorého inšpektori práce v roku 2019 odhalili 316 prípadov nelegálneho zamestnávania (príloha k správe – tabuľka č. 7b OKNZ – KOBRA).

Jedným z ukazovateľov výsledkov činnosti OKNZ – KOBRA je oblasť ukladania pokút. Za porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania bolo v roku 2019 právoplatne uložených 573 pokút v sume 2 666 200 eur (príloha k správe – tabuľka č. 9a OKNZ – KOBRA).

Nemožno opomenúť ani prínos fungovania OKNZ – KOBRA spočívajúci v predchádzaní nelegálnemu zamestnávaniu, čo je prínos celospoločenský spočívajúci najmä v intenzívnejšej kontrole z hľadiska počtov výkonov a denného času, v ktorom sa kontrola realizuje. Toto preventívne pôsobenie je dosahované šírením informácií o spôsoboch, ako účinne dodržiavať právne predpisy a upozorňovaním na negatívne dôsledky nelegálneho zamestnávania s priamym ekonomickým dopadom na zamestnávateľov neporovnateľne finančne náročnejším, ako je finančný efekt využívania nelegálneho zamestnávania.

III.C. Sankcie

Inšpektoráty práce v roku 2019 (vrátane OKNZ – KOBRA) právoplatne uložili pokuty za porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania 764 zamestnávateľom v sume 3 278 900 eur.

Počet právoplatne uložených pokút v roku 2019 (764) je v porovnaní s rokom 2018 (856) nižší o 10,8 %. Suma právoplatne uložených pokút v roku 2019 (3 278 900) je v porovnaní s rokom 2018 (4 307 250) nižšia o 23,9 %.

Najvyšší počet pokút bol uložený zamestnávateľom vykonávajúcim svoje činnosti v nasledujúcich odvetviach ekonomických činností: stavebníctvo – 273 pokút v sume 1 133 600 eur, veľkoobchod a maloobchod – 125 pokút v sume 453 300 eur, administratívne a podporné služby – 64 pokút v sume 465 000 eur. Počet uložených pokút v týchto odvetviach priamo súvisí s vysokým počtom odhalených subjektov prevažne v rizikových odvetviach (príloha k správe – tabuľka č. 9a). V prílohe k správe sú počty a sumy právoplatne uložených pokút uvedené aj za obdobie predchádzajúcich štyroch kalendárnych rokov.

Z hľadiska posudzovania počtu právoplatne uložených pokút v súvislosti s veľkosťou zamestnávateľa určenou počtom zamestnancov bolo najviac pokút uložených zamestnávateľom s počtom zamestnancov 1 – 9, a to 547 pokút v sume 2 044 900 eur (príloha k správe - tabuľka č. 10a). Trend v ukladaní najvyššieho počtu pokút práve tejto skupine zamestnávateľov, tzv. mikropodnikov, je rovnaký za celé sledované obdobie rokov 2015 až 2019.

Zamestnávateľmi, ktorým boli právoplatne uložené pokuty za porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania, boli prevažne spoločnosti s ručením obmedzeným – 443 pokút v sume 1 800 400 eur a fyzické osoby, ktoré sú podnikateľmi – 279 pokút v sume 1 070 200 eur. Pomerne vysoký je počet a suma pokút právoplatne uložených zahraničným osobám (33 pokút v sume 384 300 eur (príloha k správe – tabuľka č. 11a).

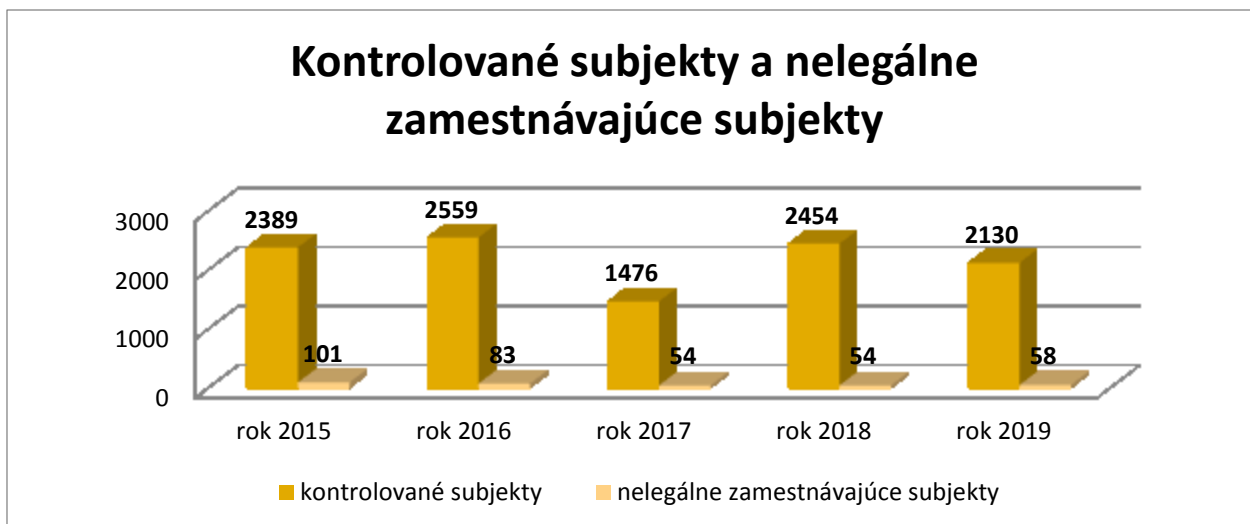
IV. Kontrolná činnosť a zistenia Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny a úradov práce, sociálnych vecí a rodiny

Kontrolná činnosť ústredia práce a úradov práce zameraná na vyhľadávanie a potieranie nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania bola v roku 2019 vykonávaná v rámci:

- zamerania kontrolnej činnosti na rok 2019,
- prešetrovania písomných podnetov fyzických a právnických osôb,
- prešetrovania podnetov, zaznamenaných z bezplatnej telefónnej linky zriadenej na ústredí,
- mimoriadnych celoslovenských úloh,
- rozhodnutia generálneho riaditeľa ústredia práce, resp. riaditeľov úradov práce.

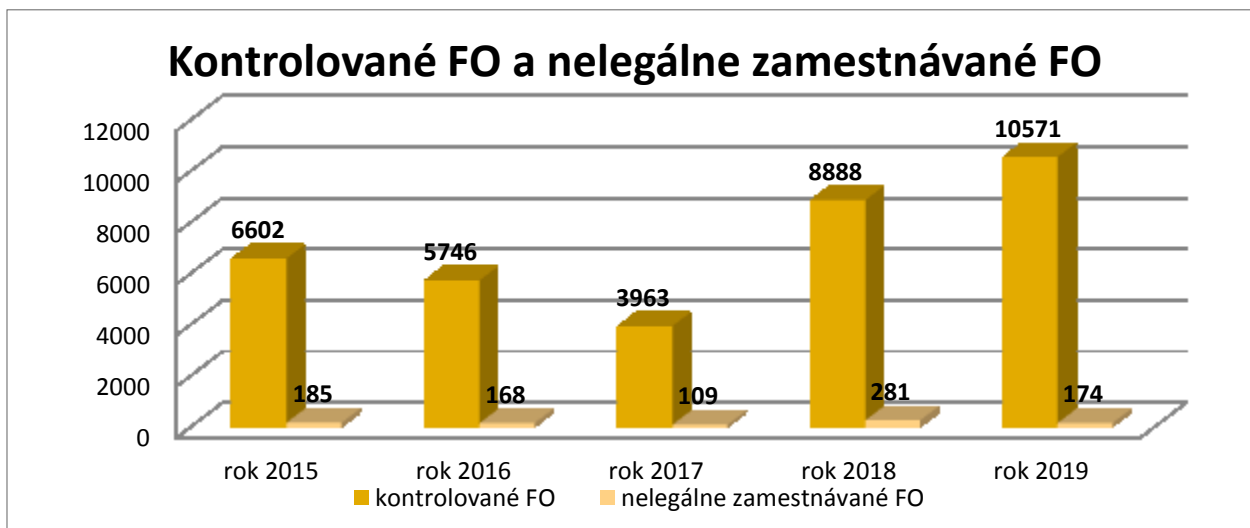
IV.A. Výsledky kontroly

V roku 2019 bolo zamestnancami útvarov kontroly úradov práce a zamestnancami ústredia práce vykonaných celkom 2 130 kontrol zameraných na preverenie dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania, pričom bolo skontrolovaných celkom 10 571 fyzických osôb. Celkom bolo zistených 58 zamestnávateľov, ktorí nelegálne zamestnávali 174 osôb (príloha k správe – tabuľka č. 1b). Pre prehľadnosť uvádzame údaje aj v nasledujúcich grafoch.

Graf č. 3

Z celkového počtu 2 130 kontrolovaných subjektov bolo zistených 58 zamestnávateľov, ktorí zamestnávali nelegálne, čo predstavuje 2,7 %.

Graf č. 4

Z celkového počtu 10 571 skontrolovaných fyzických osôb bolo nelegálne zamestnávaných 174 osôb, čo predstavuje 1,7 % (príloha k správe – tabuľka č. 1b).

Nelegálne zamestnávanie žien bolo zistené v 80 prípadoch a nelegálne zamestnávanie mužov v 94 prípadoch. Nelegálne zamestnávanie mladistvých bolo v roku 2019 zistené v jednom prípade (príloha k správe – tabuľka č. 2b).

Ústredie práce a úrady práce sa taktiež podieľali na mimoriadnej celoslovenskej kontrolnej aktivite „Tajpan II“, ktorej cieľom bolo odhaliť prípady nelegálneho zamestnávania fyzických osôb.

Najvyšší výskyt kontrol dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania bol v roku 2019 zaznamenaný u zamestnávateľských subjektov s počtom zamestnancov 10 až 49 a 1 až 9. V uvedených subjektoch (10 až 49) bolo skontrolovaných 4 590 osôb (čo predstavuje 43,42 % z celkového počtu skontrolovaných osôb), z toho bolo zistených

nelegálne zamestnaných 53 osôb (30,46 % spomedzi všetkých zistených nelegálne pracujúcich osôb). V subjektoch s počtom zamestnancov 1 až 9 bolo skontrolovaných 3 559 osôb (čo predstavuje 33,67 % z celkového počtu skontrolovaných osôb), z toho zistených nelegálne zamestnaných 46 osôb (26,44 % spomedzi všetkých zistených nelegálne pracujúcich osôb) (príloha k správe – tabuľka č. 5b).

U zamestnávateľov s právnou formou spoločnosť s ručením obmedzeným bolo skontrolovaných 8 197 osôb, z toho zistených nelegálne zamestnaných bolo 147 osôb. Pri zamestnávateľoch s právnou formou fyzická osoba, podnikateľ bolo skontrolovaných 1 722 osôb z toho bolo zistených nelegálne zamestnaných 25 osôb (príloha k správe – tabuľka č. 6b).

Z hľadiska odvetví hospodárstva bolo v roku 2019 skontrolovaných najviac osôb v odvetviach priemyselnej výroby – 3 657 osôb, nasledujú odvetvia veľkoobchodu a maloobchodu – 3 180 osôb a ubytovacie a stravovacie služby – 1 997 osôb. Najviac nelegálne zamestnaných osôb bolo zistených v odvetví priemyselnej výroby 101 osôb, stavebníctvo 27 osôb (príloha k správe – tabuľka č. 4b).

V prílohe k správe - tabuľke č. 7c sú uvedené údaje o počte nelegálne zamestnávaných osôb podľa krajov. Výsledky kontroly potvrdzujú trend predchádzajúcich rokov. Najviac porušení zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania bolo zistených v Bratislavskom a Trnavskom kraji.

Kontrolóri úradov práce v roku 2019 vykonali celkom 137 kontrol u zamestnávateľov, ktorí zamestnávali aj štátnych príslušníkov tretích krajín, pričom boli zistení 23 zamestnávateľia, ktorí nelegálne zamestnávali 115 štátnych príslušníkov tretích krajín, u ktorých neboli splnené podmienky na ich zamestnávanie podľa osobitného predpisu, t. j. nemali vydané povolenie na prechodný pobyt na účely zamestnania alebo povolenie na zamestnanie a 2 štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa zdržiavali na území Slovenskej republiky v rozpore s ustanoveniami zákona o pobyte cudzincov alebo zákona o azyle a ktorí vykonávali závislú prácu. Jednalo sa o 89 občanov Srbska, 20 občanov Ukrajiny, 3 občanov Vietnamu, 2 občanov Bosny a Hercegoviny, 1 občana Macedónie, 1 občana Moldavska a 1 občana Kórey, ktorí pracovali prevažne v oblasti priemyselnej výroby (príloha k správe – tabuľka č. 3b).

Z celkového počtu zistených nelegálne zamestnávaných osôb (174) za rok 2019 bolo zistené porušenie zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania v 27 prípadoch bez založenia pracovnoprávneho vzťahu v predpísanej písomnej forme, v 30 prípadoch nedošlo k včasnému prihláseniu zamestnancov na základe založeného pracovnoprávneho vzťahu do registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia Sociálnej poisťovne, v 115 prípadoch neboli splnené podmienky na zamestnávanie podľa osobitného predpisu. Nelegálne zamestnávanie štátnych príslušníkov tretej krajiny, ktorí by sa zdržiavali na území Slovenskej republiky v rozpore s osobitným predpisom, bolo zo strany úradov práce, resp. ústredia práce zistené v 2 prípadoch (príloha k správe – tabuľka č. 8b).

Z celkového počtu zistených nelegálne zamestnávaných osôb (174) za rok 2019 bolo zistených 8 uchádzačov o zamestnanie (UoZ), z toho sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi

2 UoZ. Na základe uvedených zistení boli podané 2 návrhy na vyradenie z evidencie uchádzačov o zamestnanie (príloha k správe – tabuľka č. 12).

IV.B. Sankcie

Kontrolóri úradov práce v roku 2019 na základe kontrolných zistení vydali v zmysle ustanovenia § 68a zákona o službách zamestnanosti celkom 53 rozhodnutí o uložení pokuty v celkovej výške 368 300 eur.

Najčastejšie boli uložením pokút postihované zamestnávateľské subjekty s počtom zamestnancov 1 až 9, stalo sa tak v 30 prípadoch (príloha k správe – tabuľka č. 10b). Uvedený fakt priamo súvisí s najvyššou mierou výskytu porušení zákona č. 82/2005 Z. z. u tejto skupiny zamestnávateľov. V 16 prípadoch bola právoplatne uložená pokuta zamestnávateľom – fyzickým osobám v celkovej sume 53 300 eur a v 37 prípadoch spoločnostiam s ručením obmedzeným v celkovej sume 315 000 eur (príloha k správe – tabuľka č. 11b).

Z hľadiska odvetví hospodárstva možno uviesť, že najviac postihov bolo uložených v odvetviach ubytovacie a stravovacie služby, stavebníctvo, veľkoobchod a maloobchod a priemyselná výroba. Prehľadné údaje o výške právoplatných pokút, členených podľa ekonomickej klasifikácie, za zistené porušenie právnych predpisov v oblasti nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania sú uvedené v prílohe k správe – tabuľka č. 9b.

V roku 2019 bola uložená jedna poriadková pokuta v sume 30 eur.

V. Kontrolná činnosť a výsledky kontroly iných orgánov

Inšpektoráty práce, ústredie práce a úrady práce spolupracujú pri výkone kontroly dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania s inými orgánmi štátnej správy a s Prezidiom Policajného zboru.

V.A. Prezídium Policajného zboru SR

Súčinnosť kontroly podnikateľských subjektov zamerané na odhaľovanie prípadov nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania v roku 2019 za Policajný zbor vykonávali policajti Úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru a policajti jednotlivých krajských riaditeľstiev Policajného zboru.

Policajti Úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru sa počas kontrol zameriavali predovšetkým na vyhľadávanie štátnych príslušníkov tretích krajín s nelegálnym pobytom v Slovenskej republike a ďalšie porušovanie ustanovení zákona o pobyte cudzincov a na vyhľadávanie a identifikáciu obetí obchodovania s ľuďmi v zmysle § 179 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov. Policajti krajských riaditeľstiev Policajného zboru poskytli kontrolným orgánom asistenciu pri vykonávaní kontrol v zmysle § 3 zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov. Keďže útvary Policajného zboru nie sú kontrolným orgánom v zmysle zákona č. 82/2005 Z. z., zistenia

porušenia zákazu nelegálneho zamestnávania boli realizované oprávnenými kontrolnými orgánmi.

V spolupráci s kontrolnými orgánmi skontrolovali príslušníci Policajného zboru spolu 291 podnikateľských subjektov. V rámci uvedených kontrol, ktoré boli zamerané na dodržiavanie zákazu nelegálneho zamestnávania, kontrolu pobytu cudzincov a odhaľovanie obetí obchodovania s ľuďmi, bolo skontrolovaných celkovo 2 183 osôb, z toho 1 331 občanov Slovenskej republiky a 852 cudzincov. Vykonanými kontrolami bolo zistených 49 subjektov, ktoré porušili ustanovenia zákona o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní tým, že nelegálne zamestnávali 44 kontrolovaných občanov SR a 191 cudzincov.

Nelegálne zamestnaní cudzinci vykonávali prácu predovšetkým v oblasti stavebníctva a priemyselnej výroby.

Všetky vyššie uvedené zistenia Policajného zboru sú zahrnuté v celkových zisteniach kontrolných orgánov podľa zákona č. 82/2005 Z. z.

VI. Spoločné závery

Kontrola dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania je jednou z priorit orgánov dozoru – inšpektorátov práce, ústredia práce a úradov práce, čo preukazuje vysoký počet kontrol vykonaných v roku 2019 a rovnako tomu nasvedčujú aj ich výsledky.

V roku 2019 kontrolné orgány vykonali **23 891** kontrol zameraných na preverenie dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania, v rámci ktorých bolo skontrolovaných **21 478** zamestnávateľov a **56 605** fyzických osôb vykonávajúcich prácu na pracoviskách kontrolovaných zamestnávateľov. Vykonanými kontrolami bolo odhalených **816** zamestnávateľov, ktorí porušili zákaz nelegálneho zamestnávania tým, že nelegálne zamestnávali **1 791** fyzických osôb. Spoločné výsledky činnosti kontrolných orgánov sú uvedené v prílohe k správe – tabuľka č. 1.

Aj pod vplyvom zmien zákona o službách zamestnanosti, ako aj v spojitosti s pokračujúcim vplyvom novely zákona č. 82/2005 Z. z. účinnnej od 1. januára 2018, upravujúcej skutkovú podstatu správneho deliktu spočívajúceho v oneskorenom prihlásení zamestnancov do Sociálnej poisťovne, došlo k výraznému poklesu prípadov nelegálneho zamestnávania, a to až o 35 % oproti minulému roku (pokles z počtu 2 751 nelegálne zamestnávaných osôb na 1 791 nelegálne zamestnávaných osôb).

Následkom vyššie uvedeného vykazuje celkový percentuálny podiel odhalených nelegálne zamestnávaných osôb vzhľadom k celkovému počtu skontrolovaných osôb pokles (tento podiel bol v roku 2019 vo výške 3,2 %, zatiaľ čo v predchádzajúcom roku to bolo 4,2 %).

Taktiež výsledky vykonaných kontrol, t. j. počet odhalených nelegálne zamestnaných fyzických osôb je v porovnaní s výsledkami dosiahnutými v predchádzajúcich štyroch kalendárnych rokoch nižší. V roku 2019 bolo odhalených 1 791 nelegálne zamestnaných fyzických osôb, čo predstavuje v porovnaní s výsledkami dosiahnutými v roku 2018 (2 751) pokles.

K úspešnému odhaľovaniu nelegálneho zamestnávania prispeli významným podielom OKNZ – KOBRA, ktoré svojou činnosťou odhalili 1 321 nelegálne zamestnaných fyzických osôb, čo v percentuálnom vyjadrení predstavuje 73,8 %-ný podiel na celkových výsledkoch (1 791) (príloha k správe – tabuľka č. 1 a 1a OKNZ – KOBRA).

Celkový počet 1 791 nelegálne zamestnaných fyzických osôb zahŕňa 492 nelegálne zamestnaných žien a 1 299 nelegálne zamestnaných mužov. Teda z hľadiska rozdelenia odhalených nelegálne zamestnaných osôb podľa pohlavia bol zistený prevažujúci podiel osôb mužského pohlavia. Podiel mužov tvoril 72,5 % na celkových zisteniach. V rámci uvedeného počtu bolo zistené nelegálne zamestnávanie celkovo 37 mladistvých osôb. Pri kontrole nelegálneho zamestnávania mladistvých fyzických osôb neboli zistené informácie, ktoré by nasvedčovali obchodovaniu s deťmi. Zároveň v tejto súvislosti neboli podané žiadne trestné oznámenia. Podrobné údaje o zisteniach nelegálneho zamestnávania fyzických osôb rozdelené podľa pohlavia obsahuje príloha k správe v tabuľke č. 2.

Celkový počet nelegálne zamestnaných osôb tvorilo 68 štátnych príslušníkov členských štátov Európskej únie. Taktiež bolo zistené nelegálne zamestnávanie 522 štátnych príslušníkov tretích krajín s povolením na pobyt v Slovenskej republike, najmä štátnych príslušníkov Ukrajiny (príloha k správe – tabuľka č. 2 a 3). Iba v prípade 7 štátnych príslušníkov tretích krajín, bolo zistené porušenie § 2 ods. 3 zákona č. 82/2005 Z. z., t. j. sa jednalo o štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa zdržiavali na území Slovenskej republiky v rozpore s osobitným predpisom (zákonom o pobyte cudzincov, zákonom o azyle) a ktorí vykonávali závislú prácu.

Najviac zistených nelegálne zamestnaných osôb bolo odhalených v odvetví stavebníctva (575, čo predstavuje 32,1 % z celkového počtu nelegálne zamestnaných osôb), v odvetví priemyselnej výroby (284, čo predstavuje 15,9 % z celkového počtu nelegálne zamestnaných osôb) a v odvetví administratívnych a podporných služieb (183, čo predstavuje 10,2 % z celkového počtu nelegálne zamestnaných osôb).

Z hľadiska členenia zamestnávateľov podľa veľkosti, zákaz nelegálneho zamestnávania najviac porušujú zamestnávatelia s počtom zamestnancov od 1 do 9, tzv. mikropodniky. Počet odhalených prípadov nelegálneho zamestnávania je najvyšší u zamestnávateľov s právnou formou podnikania spoločnosť s ručením obmedzeným (príloha k správe – tabuľky č. 4 až 6).

Aj pod vplyvom vyššie uvedenej zmeny zákona č. 82/2005 Z. z. účinnej od 1. januára 2018, ako aj zmien zákona o službách zamestnanosti vykazuje počet, ako aj suma ukladaných pokút v roku 2019 pokles oproti roku 2018. Zatiaľ čo v roku 2019 bolo orgánmi inšpekcie práce, ústredím práce a úradmi práce právoplatne uložených 817 pokút v sume 3 647 200 eur, v roku 2018 to bolo 903 právoplatne uložených pokút v celkovej sume 4 701 250 eur, čo predstavuje 22,4 %-ný pokles v sume právoplatne uložených pokút a 9,5 %-ný pokles v počte právoplatne uložených pokút (príloha k správe – tabuľka č. 9 a 10).

Z celkových výsledkov zisťovania porušovania zákazu nelegálneho zamestnávania možno pozorovať zásadné zmeny oproti zisteniam realizovaným v minulých rokoch. Najvýraznejšiu zmenu v roku 2019 predstavuje pokles prípadov nelegálneho zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín (pokles o 54,8 % celkového počtu prípadov oproti roku 2018).

Uvedený pokles je však logickým dôsledkom zmeny zákona o službách zamestnanosti. Z výsledkov v tejto správe možno však aj naďalej pozorovať pomerne vysoký podiel štátnych príslušníkov tretích krajín (najmä štátnych príslušníkov tretích krajín pochádzajúcich z Ukrajiny), ktorí v konečnom súčte tvoria 29,5 % všetkých nelegálne zamestnávanych osôb.

Aj v tejto správe je potrebné upozorniť na pomerne časté prípady nelegálneho zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín subjektmi usadenými v zahraničí, ako aj tvorbu sofistikovaných schém zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sú na ceste ku koncovému odberateľovi služby alebo práce na Slovensku presúvaní reťazou viacerých subjektov. Uvedené činnosti a postupy zamestnávateľov značne sťažujú možnosti kontrolných orgánov pri preverovaní dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania na území Slovenskej republiky a pri následnom vyvodzovaní zodpovednosti za jeho porušovanie.

Čoraz aktuálnejšou sa v oblasti nelegálneho zamestnávania stáva otázka riešenia tohto problému v kontexte nedeklarovanej práce, prípadne nesprávne alebo neúplne deklarovanej práce, ktorá sa prejavuje napríklad vo forme vyplácania častí miezd na ruku, vedení nezodpovedajúcich evidencií pracovného času, ako aj nútení zamestnancov k výkonu závislej práce na živnosť. Dôležitým krokom v tejto súvislosti je úzka spolupráca medzi orgánmi inšpekcie práce a Sociálnou poisťovňou. Uvedenými javmi, ktoré sú rovnako negatívne ako existujúce zákonom popísané modely nelegálneho zamestnávania, je potrebné sa zaoberať v celom kontexte ich dopadov na spoločnosť.